

ЗОВНІШНЯ БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА РЕСПУБЛІКИ ІРЛАНДІЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ПОРЯДКУ

FOREIGN SECURITY POLICY OF THE REPUBLIC OF IRELAND IN THE CONTEXT OF THE TRANSFORMATION OF THE INTERNATIONAL ORDER

Марусинець М.М.,

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри історії та суспільних дисциплін,
старший науковий співробітник, старший дослідник
Науково-дослідного центру імені Тиводора Легоцькі
Закарпатського угорського інституту імені Ф. Ракоці II*

У статті представлено всебічний і комплексний аналіз зовнішньої політики безпеки Республіки Ірландія в контексті трансформації сучасного міжнародного порядку та системи міжнародних відносин. Аналіз наявних досліджень і публікацій показує, що існує брак наукових праць, присвячених зовнішній політиці Республіки Ірландія. Констатується, що більшість ключових документів є доступними, але комплексних досліджень щодо загального розвитку політики безпеки в умовах глобальних політичних трансформацій недостатньо. В українській політичній науці ця тема недостатньо вивчена, на відміну від досліджень учених з Республіки Ірландія, Великої Британії та США.

Обґрунтовано, що політика безпеки й оборони Республіки Ірландія ґрунтується на засадах воєнного нейтралітету та виключає участь у військових альянсах і угодах. Зовнішня політика ірландської держави спрямована на дотримання безпекових принципів і розв'язання кризових ситуацій. Основною метою оборони Республіки Ірландія є забезпечення військового захисту і зміцнення миру. Республіка Ірландія співпрацює з міжнародними організаціями, такими як ООН, ЄС, ОБСЄ і НАТО, для підтримання миру і стабільності. Вона бере активну участь у розробці політики безпеки ЄС і робить внесок у політичні дискусії на рівні Брюсселя. Ірландські збройні сили беруть участь у миротворчих операціях, зокрема в рамках підтримки ООН.

Аргументовано, що в умовах глобалізації безпека держави залежить від зовнішніх чинників. Відкрита економіка Республіки Ірландія робить країну вразливою перед загрозами, такими як кібератаки та шпигунство. Національна безпека є ключовим чинником для економічної стабільності та вимагає постійних інвестицій в оборону. В умовах глобальних політичних трансформацій ситуація у сфері безпеки Республіки Ірландія вимагає ретельного планування та розробки заходів з протидії новим загрозам. У цьому контексті у 2024 р. Міністерство оборони Республіки Ірландія підготувало «Огляд оборонної політики», в якому були запропоновані рекомендації щодо посилення заходів безпеки та зміцнення співпраці з міжнародними партнерами. Було наголошено на необхідності створення сучасних та ефективних збройних сил для протидії загрозам, а також на важливості культурних змін. Також було проведено аналіз готовності країни до можливих викликів і змін у сфері безпеки. Визначено стратегію оборони до 2028 р. і задано напрямки розвитку на перспективу.

Доведено, що Республіка Ірландія дотримуватиметься політики нейтралітету у військових питаннях, але при цьому братиме активну участь у міжнародній діяльності. Вона залишиться країною, що не приєдналася, але відіграватиме активну роль у багатосторонніх структурах, особливо як член ЄС і ООН. Республіка Ірландія продовжить розвивати і зміцнювати військове співробітництво з партнерами як у рамках багатосторонніх організацій, так і на двосторонній основі, приділяючи особливу увагу взаємодії. Країна прагне посилити національну та міжнародну безпеку через співробітництво з ключовими партнерами. Міністерство оборони і збройні сили Республіки Ірландія розвиватимуть нові форми співробітництва в таких галузях, як стійкість, цивільна готовність, безпека людини, захист від зміни клімату, кібер- і гібридні загрози, а також безпека на морі. Особливу увагу приділятимуть захисту критично важливих об'єктів підводної інфраструктури.

Ключові слова: Республіка Ірландія, безпека, нейтралітет, політика, оборона, ЄС, ООН.

The article presents a comprehensive and complex analysis of the foreign security policy of the Republic of Ireland in the context of the transformation of the contemporary international order and system of international relations. The analysis of existing studies and publications shows that there is a lack of scientific works devoted to the foreign policy of the Republic of Ireland. It is stated that most of the key documents are available, but there are not enough comprehensive studies on the overall development of security policy in the context of global political transformations. In Ukrainian political science this topic is insufficiently studied, unlike the studies of scholars from Ireland, Great Britain and the USA.

It is substantiated that the security and defence policy of the Republic of Ireland is based on the principles of military neutrality and excludes participation in military alliances and agreements. The foreign policy of the Irish state is aimed at observing the principles of security and resolving crisis situations. The primary purpose of the defence of the Republic of Ireland is to provide military protection and to promote peace. The Republic of Ireland cooperates with international organisations such as the UN, EU, OSCE and NATO to maintain peace and stability. It actively participates in the development of EU security policy and contributes to political discussions at Brussels level. The Irish Armed Forces participate in peacekeeping operations, including in support of the UN.

It is argued that in a globalised world, the security of the state depends on external factors. The Republic of Ireland's open economy makes the country vulnerable to threats such as cyber-attacks and espionage. National security is key to

economic stability and requires continued investment in defence. In the face of global political transformation, the security situation of the Republic of Ireland requires careful planning and development of measures to counter new threats. In this context, the Department of Defence of the Republic of Ireland produced a Defence Policy Review in 2024, which offered recommendations to strengthen security measures and cooperation with international partners. The need for modern and effective armed forces to counter threats was highlighted, as well as the importance of cultural change. The country's preparedness for possible security challenges and changes was also analysed. A defence strategy until 2028 was defined and development directions for the future were set.

It has been demonstrated that the Republic of Ireland will maintain a policy of neutrality in military matters, but will actively participate in international activities. It will remain a non-aligned country but will play an active role in multilateral structures, particularly as a member of the EU and the UN. The Republic of Ireland will continue to develop and strengthen military cooperation with partners, both within multilateral organisations and bilaterally, with a particular focus on engagement. The country is committed to enhancing national and international security through engagement with key partners. The Department of Defence and the Republic of Ireland Armed Forces will develop new forms of cooperation in areas such as resilience, civil preparedness, human security, climate change protection, cyber and hybrid threats, and maritime security. Particular emphasis will be placed on the defence of critical undersea infrastructure.

Key words: Republic of Ireland, security, neutrality, policy, defence, EU, UN.

Постановка проблеми. Політика безпеки та оборони Республіки Ірландія заснована на принципах військового нейтралітету. Республіка Ірландія не є членом військових альянсів, не бере участі у військових блоках і не має спільних угод з оборони. Зовнішня політика ірландської держави в галузі безпеки спрямована на те, щоб цінності країни були відображені в підході міжнародного співтовариства до питань безпеки, запобігання конфліктам і управління кризами. Мета оборони Республіки Ірландія – забезпечити військовий захист держави, зробити внесок у зміцнення національного та міжнародного миру і безпеки.

Важливим аспектом політики безпеки Республіки Ірландія є участь у міжнародних організаціях. Республіка Ірландія співпрацює з міжнародними партнерами для просування глобального миру і стабільності – ООН, ЄС, ОБСЄ, НАТО та іншими державами, а також міжнародними організаціями. Республіка Ірландія бере активну участь у спільній політиці безпеки і оборони ЄС, в її розробці та в тісній координації з Міністерством оборони робить свій внесок у політичні дискусії в Брюсселі.

Ірландська держава бере активну участь у миротворчих операціях. Сили оборони беруть участь у багатонаціональних операціях з підтримання миру, управління кризами та надання гуманітарної допомоги на підтримку ООН. Разом із Міністерством оборони та Міністерством юстиції Республіки Ірландія координує свій внесок у політику миротворчих операцій ООН. У 2024 р. Департамент оборони підготував огляд оборонної політики Республіки Ірландія. У ньому було надано рекомендації щодо посилення заходів безпеки, особливо в морських і кіберпросторах, і розширення співпраці з міжнародними партнерами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині спостерігається нестача наукових досліджень, присвячених формуванню та реалізації зовнішньої політики Республіки Ірландія. Більшість ключових документів, що стосуються розвитку зовнішньої політики безпеки Республіки

Ірландія в умовах трансформації сучасного міжнародного порядку і системи міжнародних відносин, широко доступні для вивчення. Однак наразі бракує комплексних досліджень, які б систематизували й аналізували загальний розвиток зовнішньої політики безпеки Республіки Ірландія на світовій арені в умовах глобальних політичних трансформацій.

Тема зовнішньої безпеки держави на світовій арені становить значний інтерес для дослідників в українській політичній науці. Однак Республіка Ірландія як держава в цьому напрямі залишається маловивченою. У сфері наукових досліджень, пов'язаних із зовнішньою безпековою політикою ірландської держави, можна виокремити значну кількість праць учених з Республіки Ірландія, Великої Британії, ЄС та США. Серед найбільш значущих робіт у цій галузі слід виділити дослідження таких учених, як Еверс-Пітерс Н., Бачіу К., Ріс Н., О'Бреннан Дж., Берджесс Н., Тойє А., Гірі М., Лаффан Б., О'Махоні Дж., Девайн К., Алеку де Флерс Н., Мерфі М., Тонра Б., О'Кіф К., Бугер К., Лібетрау Т., Кіллін М., Дреа Е., Маккейб Р., Флінн Б., Паталано А., Вігел М., Ліхі П., Макнамара Е. тощо.

Формулювання цілей статті. Головна мета дослідження полягає у всебічному та комплексному аналізі зовнішньої політики безпеки Республіки Ірландія в умовах трансформації сучасного міжнародного порядку та системи міжнародних відносин.

Виклад основного матеріалу. В умовах глобалізації та взаємопов'язаності сучасного світу жодна держава не може самотужки забезпечити свою безпеку. Відкрита економіка Республіки Ірландія та її залежність від міжнародної торгівлі роблять країну вразливою перед глобальними загрозами, такими як кібератаки, шпигунство та атаки на інфраструктуру. Забезпечення національної безпеки є ключовим чинником для економічної стабільності та зростання, що вимагає постійних інвестицій в оборонну сферу. Ситуація у сфері безпеки в Республіці Ірландія зазнає значних змін,

які вимагають ретельного планування та вжиття заходів для протидії новим загрозам, що виникають.

Безпека держави та її громадян є першочерговим обов'язком уряду Республіки Ірландія. Уряд розглядає широкий спектр загроз безпеці, з якими стикається ірландська держава. Провідна роль у реагуванні на ці загрози може належати цілій низці департаментів і агентств. Забезпечення військового захисту території держави є основоположною вимогою безпеки, і відповідальність за це покладено безпосередньо на Міністерство оборони та Збройні сили. У Міністерстві оборони є як цивільні, так і військові підрозділи. Обидва підрозділи надають підтримку міністру оборони. Генеральний секретар є головним політичним радником міністра, а начальник штабу – головним військовим радником міністра.

Конституція Республіки Ірландія надає право на формування та утримання збройних сил виключно парламенту. Вона також забороняє створення та утримання будь-яких інших збройних формувань у будь-яких цілях. Конституція наділяє президента повноваженнями щодо загального керівництва збройними силами, при цьому порядок здійснення цих повноважень регулюється законодавством. Чинне законодавство, що регулює питання оборони, міститься в Законах про оборону 1954–2015 рр. Відповідно до цих законів, військове керівництво і всі виконавчі та адміністративні функції щодо Сил оборони здійснюються урядом і міністром оборони. Це включає в себе право на делегування повноважень і керівництва.

Республіка Ірландія, як нейтральна країна, зосереджена на гуманітарній допомозі, підтримці миротворчих зусиль і, за можливості, сприянні нерозповсюдженню ядерної зброї. Конституція Республіки Ірландія підтверджує тверду прихильність країни ідеалу миру і дружнього співробітництва між народами, що ґрунтується на міжнародній справедливості та моральності. Зовнішня політика Республіки Ірландія заснована на цьому переконанні. Стаття 29 нашої Конституції встановлює принципи, якими Республіка Ірландія керується у своїх міжнародних відносинах: ідеали миру і дружнього співробітництва між народами, що ґрунтуються на міжнародній справедливості та моралі; дотримання принципу мирного врегулювання міжнародних спорів шляхом міжнародного арбітражу або судового розгляду; а також принципи міжнародного права як керівництво до дії у відносинах з іншими державами [1].

З моменту свого заснування Республіка Ірландія ніколи не зазнавала іноземної агресії, за винятком вибухів у містах Дубліні та Монагані у 1974 р., які сталися одночасно з конфліктом на півночі країни. Однак ці події не були пов'язані із зовніш-

ньою агресією. Протягом багатьох десятиліть національна безпека Республіки Ірландія визначалася чотирма ключовими характеристиками: 1. Дуже низький рівень загрози національній безпеці; 2. Бездіяльність, що характеризується невеликими силами оборони з обмеженими бойовими можливостями та вкрай низькими витратами на оборону; 3. Внутрішня політична обстановка, яка перешкоджає тим, хто може виступати за «сильну оборону» у питаннях національної безпеки; 4. Підхід до співробітництва в галузі зовнішньої політики, безпеки та оборони ЄС, який можна охарактеризувати як відповідальне громадянство, але обережну участь [2].

«Біла книга з оборони» (англ. The White Paper on Defense) Республіки Ірландія являє собою стратегічний і всеосяжний документ, що визначає основи оборонної політики на період до 2025 р. У ній визнається, що безпека є фундаментом, на якому будується благополуччя суспільства. «Біла книга з оборони» являє собою комплексний і перспективний аналіз ситуації у сфері безпеки. Вона слугує гнучкою та адаптивною основою для оборонної політики з огляду на динамічний характер розвитку безпекової ситуації та ключову роль оборони в системі забезпечення безпеки держави [3].

Важливим елементом у системі національної безпеки Республіки Ірландія є «Стратегічна заява Міністерства оборони та Сил оборони на 2023–2026 рр.» (англ. Department of Defence and Defence Forces Strategy Statement 2023–2026) встановлює наступну загальну мету високого рівня: «Забезпечувати військовий захист держави, сприяти національному та міжнародному миру і безпеці та виконувати всі інші завдання, поставлені урядом». Ця мета високого рівня містить у собі три широкі стратегічні аспекти: оборонна політика; забезпечення можливостей для забезпечення безпеки; оперативні результати діяльності сил оборони. У рамках кожного стратегічного напрямку визначається низка пріоритетних цілей, завдань і дій [4].

Жодна держава не здатна самотужки розв'язати всі проблеми у сфері безпеки. Для цього потрібне скоординоване, спільне і комплексне реагування з використанням широкого спектра політичних інструментів на національному рівні і в рамках багатосторонніх угод про колективну безпеку. Республіка Ірландія, беручи активну участь у роботі ООН, ЄС, ОБСЄ і НАТО, а також у двосторонніх відносинах з іншими державами, робить свій внесок у низку угод про співпрацю у сфері безпеки. Республіка Ірландія дотримується, як зазначалося вище, політики військового нейтралітету, яка характеризується відсутністю членства у військових союзах і неучастю в угодах про спільну або взаємну оборону [5].

Залучення особового складу «Сил оборони» (англ. Defence Forces) до участі в миротворчих місіях здійснюється відповідно до чинного законодавства. Воно передбачає необхідність отримання схвалення уряду та Палати представників Республіки Ірландія, а також ООН, що відоме як «потрійна перевірка». Збройні сили мають довгу і славу історію служби за кордоном і з 1958 р. постійно беруть участь в операціях з підтримання миру. Нині Збройні сили діють у низці регіонів і беруть участь у багатонаціональних операціях з підтримання миру, врегулювання кризових ситуацій і надання гуманітарної допомоги на підтримку ООН та за її дорученням [5].

«Сили оборони» Республіки Ірландія складаються з «Постійних сил оборони» (англ. Permanent Defence Force) і «Резервних сил оборони» (англ. Reserve Defence Force). Сухопутні війська включають в себе армію, військово-повітряні сили і військово-морський флот, загальна чисельність яких становить 9,5 тисяч осіб. Крім того, у складі Сил оборони працює близько 430 цивільних службовців. Армія забезпечує наземну складову оборонного потенціалу держави. У повсякденній діяльності армія надає широкий спектр послуг державі, зокрема підтримує діяльність Національної поліції, наприклад, супроводжує ув'язнених і знешкоджує вибухонебезпечні предмети. Також армія виконує завдання на підтримку цивільної влади, наприклад, надає допомогу за несприятливих погодних умов і є невід'ємною частиною реагування держави на багато надзвичайних ситуацій.

«Повітряний корпус Республіки Ірландія» (англ. Irish Air Corps) базується на аеродромі Кейсмент у Балдоннелі і включає в себе оперативний штаб, два оперативних крила, два допоміжних крила, навчальний корпус, ескадрилью зв'язку та інформаційні служби. У повсякденній діяльності «Повітряний корпус» забезпечує підтримку армії і здійснює патрулювання рибних промислів. «Повітряний корпус» також надає підтримку «Національній поліції», надаючи пілотів і технічну підтримку «Підрозділу повітряної підтримки поліції», а «Виконавчій службі охорони здоров'я» – надаючи гелікоптер, пілотів і технічну підтримку службі екстреної аеромедичної підтримки та службі екстреної міжлікарняної санітарної авіації «Виконавчої служби охорони здоров'я» [5].

«Військово-морська служба Республіки Ірландія» (англ. The Naval Service) базується в Хоулболайні, графство Корк, де розташовується оперативний штаб, оперативне командування, командування матеріально-технічного забезпечення і Військово-морський коледж. «Військово-морська служба» є основним морським відомством держави і надає широкий спектр послуг у морській сфері. У будь-який окремо взятий день

патрулювання «Військово-морська служба» може виконувати низку завдань від імені інших державних відомств, таких як «Управління з охорони морського рибальства» (англ. the Sea Fisheries Protection Authority), «Національна поліція Ірландії» і «Податкова служба» (англ. Revenue Commissioners) [5].

Резервні сили оборони Республіки Ірландія включають в себе резерв першої лінії, армійський резерв і резерв військово-морської служби. Чисельність армійського резерву становить 3869 осіб, а військово-морського – 200 осіб. Основне завдання «Резервних сил оборони» (англ. Reserve Defence Force) полягає в посиленні сухопутних військ в умовах кризових ситуацій [6].

У Республіці Ірландія існує організація цивільної оборони, яка заснована на добровільній участі. У разі необхідності вона надає істотну підтримку «Національній поліції Ірландії», «Управлінню з охорони праці» та місцевим органам влади. Уряд прагне до подальшого розвитку системи цивільної оборони відповідно до головної стратегічної мети – підтримувати основні служби реагування в різних надзвичайних і ненадзвичайних ситуаціях. До таких ситуацій належать боротьба з суворими погодними явищами та пошук зниклих безвісти. Цивільна оборона щорічно надає підтримку у понад 1000 громадських, спортивних та благодійних заходах по всій країні. Міністерство оборони відповідає за політику цивільної оборони, а також за стратегічне управління та розвиток організації. По всій країні налічується 29 підрозділів цивільної оборони, по одному в кожному місцевому органі влади. Оперативний контроль і повсякденне управління підрозділами цивільної оборони здійснюють відповідні місцеві органи влади [6].

Управління з надзвичайних ситуацій підтримує міністра оборони в його ролі голови урядової робочої групи з надзвичайних ситуацій. Управління з надзвичайних ситуацій співпрацює з департаментами та іншими ключовими державними органами, щоб забезпечити максимально ефективне використання ресурсів і сумісність різних вимог до надзвичайних ситуацій. Управління з надзвичайних ситуацій є спільною цивільною та військовою установою і через урядову робочу групу контролює та координує планування надзвичайних ситуацій на національному рівні [7].

У разі виникнення надзвичайної ситуації під керівництвом відповідного провідного державного департаменту, відповідального за реагування, активується «Національний центр координації надзвичайних ситуацій», який потім управляє реагуванням згідно з національними керівними принципами та відповідними процедурами планування в рамках цього провідного департаменту. Цей департамент координує реагування на національ-

ному рівні через «Національну групу з координації надзвичайних ситуацій». Крім того, урядова робоча група з надзвичайних ситуацій щорічно проводить інформаційну кампанію «Будь готовий до зими», подробиці якої доступні на сайті уряду Республіки Ірландія [8]. Це загальнодержавна кампанія, у якій беруть участь усі урядові департаменти та агентства, а також місцеві органи влади по всій країні.

«Комісія з сил оборони» (англ. The Commission on the Defence Forces) опублікувала доповідь, яка являє собою найповніший огляд стану сил оборони Республіки Ірландія за останні десятиліття. У доповіді наголошується, що заявлені в «Білій книзі з оборони» високі амбіції щодо військового потенціалу Республіки Ірландія не підкріплені ресурсами, що виділяються на потреби «Сил оборони». Це привело Комісію до висновку про невідповідність між заявленою політикою, ресурсами і можливостями. У зв'язку з цим Комісія вважає за необхідне уточнити рівень амбіцій відносно завдань, що стоять перед силами оборони Республіки Ірландія. За відсутності такої ясності Комісія розробила структуру, засновану на трьох рівнях амбіцій. Рівні, які були використані Комісією для визначення вимог до можливостей «Сил оборони» у ХХІ ст., не є вичерпними, але вони виявилися корисними для проведення обговорень у рамках Комісії [9].

Отже, комісія виділяє три рівні амбіцій:

1. *Поточні можливості*: спрямовані на захист суверенних прав і участь в операціях з підтримання миру в тому ж обсязі, що й нині. Перший рівень можливостей передбачає прагнення підтримувати поточні можливості «Сил оборони» з відповідною заміною та регулярною модернізацією обладнання та інфраструктури. Вона передбачає збереження чисельності «Сил оборони» щонайменше 13 569 осіб. Деякі реформи і реструктуризація «Сил оборони» можуть бути проведені в рамках обмежених ресурсів, але основні можливості не будуть відповідати дедалі складнішій обстановці у сфері безпеки, диверсифікації та розширенню спектра загроз, а також зростаючій складності сучасної оперативної обстановки;

2. *Розширені можливості*: використання наявних можливостей для усунення конкретних пріоритетних прогалин у спроможності протистояти нападу на суверенітет Ірландії та брати участь в операціях з підтримання миру підвищеної інтенсивності. Другий рівень можливостей передбачає визначення конкретних додаткових заходів, необхідних для усунення ключових недоліків у спроможності виконувати поточні та прогнозовані завдання в рамках загальної політики національної оборони;

3. *Звичайні озброєння*: розвиток оборонних можливостей у повному спектрі для захисту Ірлан-

дії та її громадян в обсязі, порівнянному з аналогічними показниками країн Європи. Третій рівень можливостей вимагатиме від Ірландії значно посилити можливості в усіх галузях, а також збільшити видатки на оборону приблизно вдвічі-втричі порівняно із загальними видатками на оборону в останні роки. Ці значно потужніші можливості також дадуть змогу більш активно брати участь у міжнародних миротворчих і гуманітарних місіях і принесуть користь у плані надання допомоги цивільному населенню та цивільній владі [9].

У листопаді 2023 р. було опубліковано детальний план реалізації доповіді «Комісії з питань сил оборони» Республіки Ірландія. У цьому плані викладено амбітну програму роботи, спрямовану на досягнення «Другого рівня можливостей» до 2028 р. [10].

Хоча Республіка Ірландія дотримується офіційної позиції військового нейтралітету і не є членом НАТО, у 1999 р. ірландський уряд приєднався до програми НАТО «Партнерство заради миру». Республіка Ірландія також зобов'язалася підтримувати Спільну зовнішню політику і політику безпеки (англ. Common Foreign and Security Policy), передбачену Маастрихтським договором про ЄС. Республіка Ірландія бере участь у Європейській політиці безпеки та оборони (англ. the EU's European Security and Defence Policy) і надала батальйон для «Сил швидкого реагування ЄС» (англ. The European Rapid Reaction Force). Республіка Ірландія готова брати участь у миротворчих, гуманітарних операціях або операціях із врегулювання криз разом зі своїми партнерами по ЄС, якщо на те є мандат ООН. Ірландські збройні сили постійно беруть участь у миротворчих операціях ООН із середини 1950-х рр.

Будучи невеликою країною в мінливому світі, Республіка Ірландія, як і раніше, твердо прихильна колективним підходам до міжнародних відносин і безпеки, заснованим на верховенстві Статуту ООН. Ключовими принципами, що лежать в основі цього зобов'язання, є повага до прав людини та основних свобод, демократія і верховенство закону. Республіка Ірландія прагне досягати цих основних цілей у співпраці з регіональними та двосторонніми партнерами, а також за допомогою членства в міжнародних організаціях, зокрема в ООН і ЄС.

Членство в ЄС надає ірландським експортерам повний доступ до єдиного європейського ринку, що сприяє економічному успіху Республіки Ірландія. Участь країни в ЄС дає їй змогу відстоювати свої погляди та інтереси в політиці Союзу, який має значний вплив на світові справи. Участь Республіки Ірландія в міжнародних справах розширює її можливості для проведення традиційної політики, спрямованої на створення стабільного, мирного і процвітаючого міжнародного середо-

вища зі структурами, що ґрунтуються на верховенстві закону, повазі прав людини та представницькому уряді. Голос Республіки Ірландія у світі та її зовнішня політика значно посилюються завдяки участі в розробці та реалізації «Спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС». Будучи співтовариством, об'єднаним спільними цінностями, ЄС володіє унікальними можливостями для підтримки міжнародного миру і стабільності [11].

В умовах глобалізації та посилення взаємозалежності держав Республіка Ірландія та її партнери по ЄС активно працюють над зміцненням міжнародного миру і безпеки, а також над встановленням взаємовигідних відносин із сусідніми країнами і регіонами. Основні принципи зовнішньої політики Республіки Ірландія, як-от повага до прав людини та основних свобод, демократія і верховенство закону, також є ключовими для реалізації «Спільної зовнішньої політики і політики безпеки ЄС». Ще одним важливим елементом «Спільної зовнішньої політики і політики безпеки ЄС» є розвиток потенціалу ЄС в галузі запобігання конфліктам, миротворчості та врегулювання криз у рамках «Європейської політики безпеки та оборони» (англ. the European Security and Defence Policy) відповідно до принципів Статуту ООН. Республіка Ірландія брала активну участь у розробленні «Європейської політики безпеки і оборони» і продовжуватиме робити свій внесок у цей процес відповідно до пріоритетів зовнішньої політики і традицій ірландської держави [11].

З моменту створення Республіки Ірландія уряду, що змінювали один одного, дотримувалися зовнішньої політики, спрямованої на активну взаємодію з міжнародним співтовариством і заснованої на принципах багатостороннього співробітництва та міжнародного порядку, що базується на правилах. Такий підхід до зовнішньої політики Республіки Ірландія можна охарактеризувати як унікальний, оскільки він поєднує в собі елементи як прагматизму, так і дотримання міжнародних норм і принципів [12], [13]. Це відповідає характеристиці, даній А. Тойє – віце-головою Норвезького Нобелівського комітету в період з 2018 по 2024 р. Фахівець у галузі міжнародних відносин і колишній директор з досліджень Норвезького Нобелівського інституту, А. Тойє охарактеризував зовнішню політику малих держав як таку, що не схильна до ризику, що підтримує статус-кво і здійснюється через міжнародні організації, включно з ЄС [14].

Незважаючи на те, що Республіка Ірландія є членом ЄС, її зовнішня політика не зазнала значних змін після вступу до ЄС. Це зумовлено тим, що в перші два десятиліття членства Республіки Ірландія в ЄС союз не приділяв належної уваги зміцненню координації зовнішньої політики [15]. До 1995 р. Республіка Ірландія була єдиною

державою-членом ЄС, яка дотримувалася політики нейтралітету у військових питаннях і не входила до жодного з військово-політичних союзів. Більше того, Велика Британія була єдиним стратегічним партнером Республіки Ірландія в рамках ЄС [16, с.248].

Однак наприкінці холодної війни неучасть Республіки Ірландія в НАТО і збереження нейтралітету могли призвести до її маргіналізації в рамках європейської системи безпеки. Крім того, підписання Маастрихтського договору 1992 р. призвело до кардинальних змін у підході ЄС до зовнішньої політики і безпеки, передбачаючи тісніше співробітництво між державами-членами в певних сферах. Цей новий і складний контекст для традиційно більш відстороненого підходу Республіки Ірландія до зовнішньої політики, політики в галузі безпеки та оборони гостро відчувався ірландськими політиками, які займаються зовнішньою політикою, і спонукав їх замислитися про пріоритети національної зовнішньої політики Республіки Ірландія [17].

У великій «Білій книзі із зовнішньої політики» (англ. White Paper on Foreign Policy), опублікованій у 1996 р., Республіка Ірландія підтвердила свою прихильність політиці воєнного нейтралітету і включила деякі попередні міркування про позицію країни щодо зовнішньої політики і політики в галузі безпеки ЄС. Подальший період збігається з поступовою і послідовною європеїзацією зовнішньої політики Республіки Ірландія. Зміна партійної політичної підтримки військового (на відміну від позитивного/активного) нейтралітету стала ключовим чинником, який дозволив Республіці Ірландія підтримати розвиток «Спільної політики безпеки та оборони ЄС» (англ. EU's Common Security and Defence Policy) [18].

Це призвело до того, що «порядок денний зовнішньої політики Республіки Ірландія значною мірою визначається порядком денним «Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС», про що свідчать процеси інституційної та політичної адаптації на національному рівні» [19, с. 165]. Інституційна адаптація особливо помітна в Міністерстві закордонних справ і торгівлі Республіки Ірландія, яке збільшилося в розмірах, стало більш спеціалізованим і розширило свою дипломатичну мережу. Останнім часом Міністерство оборони також зіткнулося з необхідністю адаптуватися до змін у сфері безпеки та оборони ЄС [20].

Подальша адаптація та європеїзація зовнішньої політики Республіки Ірландія пов'язані з міжнародною безпековою ситуацією, особливо після терактів 11 вересня 2001 р., коли вразливість Республіки Ірландія як невеликої та периферійної держави ЄС перед зростаючим числом різноманітних і непередбачуваних загроз безпеці зросла. У «Білій книзі з оборони», зазначається, що «Загрози ЄС

тепер розглядаються як загрози інтересам і благополуччю Ірландії» [21]. У тому ж документі згадується зобов'язання Республіки Ірландія брати повноправну участь у «Спільній політиці безпеки та оборони ЄС». Це більш відкрите позначення зв'язку між безпековими ризиками та викликами, з якими стикаються як Республіка Ірландія, так і ЄС, ще більше сприяло європеїзації ірландської зовнішньої політики, про що свідчить дедалі більша інтеграція країни до інституційної та політичної архітектури «Спільної політики безпеки та оборони» ЄС. Це особливо актуально у зв'язку з участю Республіки Ірландія у військових операціях ЄС (включно з командуванням найбільшою місією ЄС у Чаді 2008 р). В інших галузях зовнішньої політики ЄС ефект європеїзації був радше демонстративним, ніж суттєвим [22].

Проте очевидно, що зовнішньополітичний курс Республіки Ірландія зазнав змін унаслідок європеїзації, яка спричинила модифікацію внутрішнього інституціонального середовища і деяку переорієнтацію зовнішньої політики країни. Історично європеїзація зовнішньої політики Республіки Ірландія мала наздоганяючий характер. Однак ситуація почала змінюватися після світової фінансової кризи 2008 р., коли Республіка Ірландія почала більш рішуче відстоювати національні економічні інтереси. За введенням жорстких заходів економії, пов'язаних із фінансовою підтримкою ЄС, послідували узгоджені зусилля з перезапуску зовнішньої політики Республіки Ірландія та формування ірландських уподобань. Це включало глибше осмислення зовнішньополітичного потенціалу Республіки Ірландія та публікацію важливого зовнішньополітичного документа «Глобальний острів: зовнішня політика Ірландії в мінливому світі» [23].

В умовах глобальних політичних трансформацій, що відбуваються у світі, Республіка Ірландія зіткнулася з необхідністю перебудови і розширення своєї дипломатичної системи. У зв'язку з цим було зроблено конкретні кроки і розроблено стратегії, спрямовані на захист інтересів ірландської держави і зміцнення її позицій на міжнародній арені [12].

Швидкість і масштаби цих кроків тим більше вражають, що під час світової фінансової кризи робилися спроби закрити деякі дипломатичні представництва Республіки Ірландія та скоротити дипломатичну мережу. Необхідність відновити репутацію Республіки Ірландія як «хорошого європейця» послужила значним стимулом для посилення дипломатичної взаємодії в Брюсселі та з іншими країнами – членами ЄС. Однак цей більш рішучий підхід до зовнішньої політики Республіки Ірландія набув ще більшого розвитку після того, як Велика Британія проголосувала за вихід з ЄС – Брекзїт. Брекзїт фактично ознамену-

вав більш рішучий зсув у характері європеїзації зовнішньої політики Республіки Ірландія [22].

У жовтні 2022 р. на ключових підводних трубопроводах «Північний потік», якими газ із РФ надходить до Європи, було скоєно акт саботажу. Ця подія підвищила вразливість критично важливої підводної інфраструктури. Незважаючи на те, що питання про те, хто несе відповідальність за цей акт агресії і які його мотиви, залишається відкритим, подія викликала дискусії в Республіці Ірландія та за її межами щодо спроможності держав захищати підземну інфраструктуру в межах своєї морської юрисдикції, а також щодо спроможності країни виконувати свої ширші обов'язки із забезпечення безпеки на морі [24]. Інцидент із «Північним потоком – 2» також продемонстрував ширше нерозуміння серед політиків і громадськості в усьому світі принципів функціонування підводних мереж, механізмів їхнього регулювання, органів, що здійснюють контроль, і заходів забезпечення безпеки.

В Республіці Ірландія морська безпека не є пріоритетною галуззю для політиків, що відображається в недостатньому фінансуванні Ірландської військово-морської служби (англ. Irish Naval Service) і потенціалу держави в цій сфері. Ця проблема характерна не тільки для Республіки Ірландія. Традиційно більшість європейських держав воліли обмежитися менш надійними підходами до управління щодо безпеки підводної інфраструктури. Почасти це було пов'язано з неоднозначністю міжнародного правового режиму, а також з передбачуваним низьким рівнем загрози [25, с. 1].

З політичної та економічної точок зору було б більш доцільно передати відповідальність за управління та обслуговування підводної інфраструктури приватному сектору, незалежно від рівня національної морської безпеки та оборонних партнерств. Як зазначають данські вчені К. Бюгер і Т. Лібетрау в нещодавній науковій статті «Захист прихованої інфраструктури: політика безпеки глобальної підводної кабельної мережі передавання даних», глобальну мережу підводних кабелів дотепер вивчали тільки з технічного погляду. Автори закликають визнати серйозну значущість мережі, особливо в контексті дискусій про безпеку на морі, управління, державне будівництво та геополітику [26, с.405].

Республіка Ірландія посідає стратегічно важливе становище у сфері трансатлантичних телекомунікаційних кабелів, що з'єднують США, Велику Британію і континентальну Європу. Це дає їй змогу виступати у якості одного з глобальних центрів обробки даних, які є основою цифрової інфраструктури і відіграють незамінну роль в економіці та суспільстві Республіки Ірландія. Близько трьох чвертей усіх кабелів у північній півкулі проходять через ірландські води або поруч із ними,

переважно біля південного узбережжя, з додатковими з'єднаннями біля північно-західного узбережжя. Ця просторова концентрація показує, наскільки малі держави, такі як Республіка Ірландія, можуть відігравати ключову роль у забезпеченні безпеки союзних і дружніх сусідніх держав. Однак, з огляду на обмежені ресурси та можливості малих держав, вони також можуть слугувати слабкою ланкою в цій системі безпеки.

Енергетична безпека Республіки Ірландія також значною мірою залежить від підводної інфраструктури. Наприклад, близько 75% потреб Республіки Ірландія в газі задовольняється за рахунок двох підводних міжконтинентальних трубопроводів із Шотландії. Міжконтинентальні трубопроводи для передачі електроенергії також з'єднують Республіку Ірландія з Великою Британією, а до 2027 р. – і з Францією [27, с. 16]. У листопаді 2022 р. було прокладено новий підводний кабель, що з'єднує Республіку Ірландія з Ісландією. Це був перший підводний кабель, під'єднаний до Республіки Ірландія, який не був пов'язаний із Великою Британією або Північною Америкою. Планується прокладання двох додаткових кабелів, які з'єднають Республіку Ірландія з Японією, а потім з Португалією [28].

У відповідь на диверсію на трубопроводах «Північний потік» колишній міністр оборони Республіки Ірландія С. Ковені оголосив, що ірландська держава посилить охорону своєї морської інфраструктури [29]. У рамках заходів із забезпечення безпеки на морі було посилено патрулювання військово-морських і військово-повітряних сил, а також організовано спостереження за підводними комунікаційними кабелями. Це було позитивним кроком, що визнає важливість цієї інфраструктури, однак не розв'язало проблему відсутності у Військово-морських сил США необхідних можливостей і достатньої кількості суден для ефективного виконання ширших обов'язків із забезпечення безпеки на морі. Судна Військово-морських сил США наразі не мають достатньої потужності і не оснащені гідролокаторами стандарту НАТО, здатними виявляти, класифікувати і відстежувати підводні човни або підводні апарати.

Інцидент із газопроводом «Північний потік» продемонстрував, що навмисні дії, спрямовані проти підводної інфраструктури, можуть мати не тільки цілеспрямований характер, а й яскраво виражену кінетичну природу, виявляючи вразливі місця в підводній інфраструктурі. У поєднанні з обмеженими можливостями Республіки Ірландія в галузі забезпечення безпеки на морі, особливо з помітною нестачею можливостей для роботи під водою, це означає, що підводна інфраструктура, що проходить через морську юрисдикцію Республіки Ірландія, особливо схильна до таких потен-

ційних загроз. Це призвело до тверджень про те, що Республіка Ірландія є «слабкою ланкою» з точки зору європейської безпеки і оборони [30].

Забезпечення безпеки підводної інфраструктури, поряд із забезпеченням безпеки на морі в ширшому розумінні, є галуззю, якій в Ірландії приділяється недостатня увага з боку політиків. Наприклад, в оновленій «Білій книзі» з оборони Республіки Ірландія за 2019 р. підводні кабелі згадуються лише один раз: «Отже, енергетична безпека Ірландії значною мірою залежить від відносно невеликої кількості життєво важливих об'єктів, як на суші, так і під водою», – без жодних положень про те, як їх можна захистити від навмисних актів саботажу [31, с. 34].

У Національній стратегії кібербезпеки на період 2019–2024 рр. також не приділяється увага захисту підводних кабелів, незважаючи на те, що основна увага приділяється захисту під'єднання до Інтернету та забезпеченню цілісності даних від навмисних дій організованих груп, включно з державами, які прагнуть підірвати або скомпрометувати ці системи [31, с. 3]. Попри те, що підводні кабелі в Республіці Ірландія відіграють важливу роль у контексті забезпечення зв'язку та передавання даних, вони не вважаються «критично важливою національною інфраструктурою» на відміну, наприклад, від морських вітряних турбін. Це незважаючи на те, що підводні кабелі відповідають критеріям, встановленим для присвоєння найвищого рівня «шкали критичності», яка описана у звіті уряду Республіки Ірландія про стратегічне управління надзвичайними ситуаціями [32, с. 15].

Незважаючи на географічне положення і багату історію як трансатлантичного телекомунікаційного центру, в Республіці Ірландія існують значні проблеми в галузі управління та забезпечення безпеки критично важливої підводної інфраструктури, що проходить через її морські простори. По-перше, існує надмірно бюрократизована і фрагментована система управління, в якій задіяно безліч державних і приватних організацій, що часто співпрацюють на разовій основі. По-друге, фінансування заходів із забезпечення безпеки на морі є недостатнім, а в поєднанні з кризою у військово-морській службі це призводить до обмежених можливостей щодо відстеження ситуації як на поверхні океану, так і під водою. Нарешті, складна система управління означає, що координація дій у разі зловмисних дій щодо підводного кабелю або трубопроводу лягає насамперед на приватний сектор [33].

У минулому Республіка Ірландія здебільшого реагувала на загрози безпеці та кризові ситуації, а не займалася їх запобіганням. У зв'язку з цим необхідно підвищити рівень готовності та зміцнити спроможність держави прогнозувати майбутні загрози і реагувати на них більш ефективно

і з меншими витратами. Для цього необхідно більш розумно розподіляти ресурси і забезпечити ВМС Республіки Ірландія можливостями для виконання своїх обов'язків щодо забезпечення безпеки на морі. Це охоплює збільшення інвестицій у нові технології, нарощування потенціалу в галузі морської безпеки та оборони, перегляд і оновлення законодавства, тіснішу співпрацю з приватним сектором, підвищення ефективності завдяки створенню єдиного контактного центру та розробленню національної стратегії в галузі морської безпеки, а також підвищення сумісності з європейськими партнерами. Ці рекомендації застосовні не тільки до Республіки Ірландія, а й можуть допомогти в розробленні оборонної політики і практики забезпечення безпеки в інших острівних державах з великими морськими територіями і, зокрема, в державах з невеликими військово-морськими силами [33].

Таким чином, Республіці Ірландія необхідно розвивати і зміцнювати свій потенціал у сфері забезпечення безпеки на морі. Для цього необхідно проводити дослідження і вкладати кошти у вивчення різних загроз безпеці на морі, з якими стикається Ірландія, а також в аналіз можливих сценаріїв їхнього прояву в майбутньому. Це особливо актуально з огляду на те, що залежність між морським порядком і глобальним процвітанням, імовірно, буде тільки посилюватися [34].

Зміна ситуації у сфері безпеки в Європі призвела до нових дебатів в Республіці Ірландія про нейтральний статус країни. Виклики міжнародному порядку, очолюваному Заходом, з боку Росії та Китаю, а також розвиток гібридних методів для стратегічного суперництва змінили ситуацію з безпекою в Республіці Ірландія. Колись ірландська держава була «надійно захищена за Британією», і під час холодної війни звичайні умови Вестфальської системи безпеки дозволяли країні «безоплатно користуватися» колективною безпекою, яку забезпечувала Велика Британія та інші сусіди з НАТО [35]. Відтоді Дублін намагається адаптувати свою стратегічну позицію до поствестфальських складнощів, які тепер визначають безпеку в його північноатлантичних регіонах. Республіка Ірландія, в якій розташовано безліч міжнародних корпорацій, є великим транснаціональним центром обробки даних, що робить її дедалі привабливішою ціллю для кібератак. 75% трансатлантичних телекомунікаційних кабелів проходять через виключну економічну зону Республіки Ірландія або поруч із нею [36].

В умовах Брекзиту, коли політичні відносини між Республікою Ірландія та Великою Британією погіршуються, а безпекова ситуація в Європі стає менш стабільною, нейтралітет ірландської держави стає проблемою, яку ірландським лідерам доводиться пояснювати. Паралельно з цим ствер-

джується, що військовий нейтралітет залишиться основним принципом політики безпеки Республіки Ірландія. Однак очевидно, що однієї лише географічної розташованості недостатньо для захисту Республіки Ірландія від гібридних атак. Прем'єр-міністр Республіки Ірландія М. Мартін стверджує, що нейтралітет має розвиватися у відповідь на погіршення ситуації з безпекою [37].

Згідно з першою задокументованою стратегією для країн Північної Європи, розробленою у 2021 р., Республіка Ірландія вважає, що зміцнення політичного співробітництва з «однодумними» країнами Північної Європи стає дедалі важливішим для її політики в рамках Європейського союзу після Брекзиту. Однак в ірландських дискусіях не враховується той факт, що деякі країни Північної Європи (Данія, Норвегія та Ісландія) були серед засновників НАТО 1949 р. Рішення Фінляндії та Швеції про негайний початок процесу вступу до НАТО у 2022 р. викликало додаткові сумніви в тому, чи дійсно ці країни поділяють погляди Республіки Ірландія на питання безпеки. Республіка Ірландія, як і раніше, несе повну відповідальність за підвищення свого оборонного потенціалу і ослаблення свого статусу «слабкої ланки» в європейській системі оборони [38].

У контексті наявних викликів у сфері зовнішньої політики безпеки, з якими стикається Республіка Ірландія, прем'єр-міністр і міністр оборони Республіки Ірландія М. Мартін 25 липня 2024 р. презентував оновлений «Огляд оборонної політики» країни, що отримав назву «Коригування та утвердження нашої оборонної політики в епоху змін» (англ. *Adjusting and affirming our Defence policy in an era of change*). Прем'єр-міністр М. Мартін наголосив на необхідності створення сучасних та ефективних Збройних сил для протидії виявленим загрозам безпеці та стратегічним ризикам. Він також наголосив на важливості культурних змін у Збройних силах у рамках їхньої трансформації. «Огляд оборонної політики Республіки Ірландія на 2024 рік» є стратегічним кроком, спрямованим на забезпечення безпеки Республіки Ірландія в умовах мінливого світу. Він гарантує, що країна буде готова і стійка до майбутніх загроз. У сфері безпеки Республіки Ірландія відбуваються глибокі зміни, які вимагають гнучких, сучасних і ефективних сил оборони, здатних планувати і знижувати ймовірність і вплив виявлених загроз безпеці та стратегічних ризиків відповідно до оборонної політики [39].

У цьому оновленні політики безпеки, схваленому урядом Республіки Ірландія, розглядаються значні зміни у сфері безпеки країни, викладається стратегія оборони ірландської держави до 2028 р. і задається напрямок на майбутнє. «Огляд оборонної політики» є частиною регулярного циклу оцінок, що проводяться міжвідомчою робочою

групою, створеною відповідно до «Білої книги з оборони» 2015 р. для забезпечення актуальності та ефективності політики. Республіка Ірландія, як і раніше, дотримується політики військового нейтралітету. Однак вона також активно підтримує «Спільну політику безпеки і оборони ЄС» і бере участь як у цивільних, так і у військових місіях ЄС та операціях ООН з підтримання миру. Такий двоїстий підхід відображає активну роль Республіки Ірландія в ЄС, ООН та інших міжнародних організаціях. Уряд Республіки Ірландія зобов'язався збільшити інвестиції в оборону до 1,5 млрд. євро до 2028 р. Оборонна політика Республіки Ірландія залишатиметься гнучкою та адаптованою до мінливих загроз і відповідатиме національній стратегії безпеки та стратегічному компасу ЄС [39].

«Огляд оборонної політики» Республіки Ірландія 2024 р. «Коректування та затвердження нашої оборонної політики в епоху змін» виділяє кілька пріоритетів у відповідь на поточні виклики безпеки:

1. Морська безпека. Республіка Ірландія приділятиме особливу увагу морській безпеці через високий рівень загроз у цій галузі, своє географічне положення та відповідальність за безпеку в Європі. Це включає захист морських і повітряних ліній зв'язку, рибальства, підводних кабелів та енергетичної інфраструктури в межах виключної економічної зони Республіки Ірландія;

2. Національна стратегія морської безпеки. Міністерство оборони розробить цю стратегію за участю національних та міжнародних зацікавлених сторін;

3. Європейська оборона та безпека. Республіка Ірландія продовжуватиме підтримувати європейські оборонні ініціативи у співпраці з іншими країнами-членами ЄС;

4. Інтегрована система моніторингу та спостереження. Буде негайно зроблено спробу розробити систему моніторингу та спостереження у повітряному, наземному та морському просторах;

5. Командування, контроль та управління. В даний час проводяться суттєві зміни у структурі командування та управління Збройними силами, а також розробляється нове законодавство для підтримки цих перетворень;

6. Збільшення фінансування оборони. Стійкі інвестиції в оборону мають вирішальне значення для перетворення Сил оборони та зміцнення ролі Республіки Ірландія як надійного партнера у сфері безпеки [39].

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Сьогодні Європа стикається з серйозними викликами у сфері безпеки. Національна та міжнародна обстановка у цій сфері в Республіці Ірландія відображає загальну ситуацію в регіоні та характеризується глибокими змінами. Міждержавні конфлікти повернулися на

європейський континент, і Республіка Ірландія усвідомлює, що її географічне положення і політика нейтралітету більше не можуть повністю захистити країну від загроз, що походять від ворожих суб'єктів. Незважаючи на це, Республіка Ірландія залишається прихильною до принципу військового нейтралітету, який є основою її оборонної політики. Як член ЄС, Республіка Ірландія зобов'язана діяти як надійний партнер у сфері безпеки та як відповідальний сусід для країн, які поділяють її цінності.

Республіка Ірландія несе відповідальність за безпеку своїх громадян, захист своїх цінностей та суверенних інтересів, а також за внесок у міжнародний мир та безпеку. Упродовж тривалого часу Республіка Ірландія була ізольована від багатьох важливих подій, що впливають на безпеку в Європі. Раптова поява гібридних загроз як для уряду, так і для суспільства загалом стала несподіванкою для країни. Без гарантій колективної оборони, кібернетична, повітряна та морська оборона Республіки Ірландія залишаються недостатньо розвиненими та не відповідають вимогам нейтральної держави, яка може покладатися лише на свій незалежний військовий потенціал для забезпечення базової безпеки.

Оборонна політика Республіки Ірландія залишатиметься гнучкою та адаптованою до мінливих загроз і відповідатиме національній стратегії безпеки та стратегічному компасу ЄС. «Комісія з сил оборони», створена для оцінки різних аспектів оборонної організації Республіки Ірландія, опублікувала свій звіт у лютому 2021 р. У звіті зроблено загальний висновок про те, що Збройні сили Республіки Ірландія не можуть ефективно захищати державу. Тому Республіка Ірландія прагне збільшити інвестиції в оборону для модернізації своїх збройних сил і підвищення їхньої ефективності в усіх оперативних сферах.

У зв'язку з цим уряд Республіки Ірландія зобов'язався збільшити інвестиції в оборону до 1,5 млрд. євро до 2028 р. Оскільки Республіка Ірландія довгий час була однією з країн ЄС, які найменше витрачали на оборону, це збільшення дасть змогу усунути деякі недоліки у сфері найму та утримання персоналу. Придбання основних радарів планується як важливе оновлення можливостей для посилення спостереження за повітряним простором. Проте, оскільки ситуація з безпекою продовжує погіршуватися, залишаються сумніви в тому, що одних цих поліпшень буде достатньо для задоволення майбутніх оборонних потреб Ірландії.

Республіка Ірландія зберігатиме свій нейтралітет у військових питаннях, але братиме активну участь у міжнародній діяльності. Ірландська держава не приєднується до жодного блоку, але братиме активну участь у багатосто-

ронніх системах, особливо як член ЄС та ООН. Республіка Ірландія продовжить розширювати та поглиблювати військове співробітництво з партнерами через багатосторонні організації та на двосторонній основі, приділяючи особливу увагу взаємодії. Республіка Ірландія прагне зміцнити національну та міжнародну безпеку через двосторонні та багатосторонні контакти з ключовими партнерами. Міністерство оборони та збройні сили розвиватимуть нові форми співробітництва у таких галузях, як стійкість, громадянська готовність, безпека людини, захист від зміни клімату, кібер- та гібридні загрози, а також безпека на морі. Особлива увага приділятиметься захисту критично важливих об'єктів підводної інфраструктури.

Республіка Ірландія стикається з загрозами, подібними до тих, з якими стикаються партнери та інші країни, що підтримують міжнародний порядок, заснований на правилах. Державна оборонна політика має реагувати на цю ситуацію. Сьогоднішні загрози здебільшого спрямовані на морську сферу, кіберпростір та гібридну діяльність. Морські простори Республіки Ірландія належать до числа найбільших у Європі, проте поточний стан і організація збройних сил не відповідають їхнім масштабам. Пріоритети щодо морських та повітряних можливостей потребують негайних інвестицій, включаючи придбання комплексних військових радіолокаційних засобів для здійснення інтегрованої системи моніторингу та нагляду у морській, наземній та повітряній сферах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Constitution of Ireland. *Irish state Book*. January 2020. URL: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/cons/en/html>
2. Ewers-Peters N. M., Baciuc C. Differentiated integration and role conceptions in multilateral security orders. A comparative study of France, Germany, Ireland and Romania. *Defence Studies*. 2022. Vol. 22(4). P. 666–688. URL: <https://doi.org/10.1080/14702436.2022.2110475>
3. The White Paper on Defence. *Department of Defence of the Government of Ireland*. October 17, 2024. URL: <https://www.gov.ie/en/policy-information/bee90a-white-paper-on-defence/>
4. Department of Defence and Defence Forces Strategy Statement 2023–2026.
5. *Department of Defence of Ireland*. October 23, 2023. URL: <https://www.gov.ie/en/publication/83d6a-department-of-defence-and-defence-forces-strategy-statement-2023-2026/>
6. Defence policy of Ireland. *Department of Defence of Ireland*. August 19, 2019. URL: <https://www.gov.ie/en/policy/f2c04b-defence/>
7. Roles of the Defence Forces. *Department of Defence of Ireland*. October 8, 2019. URL: <https://www.gov.ie/en/organisation-information/05ab90-roles-of-the-defence-forces/>
8. Office of Emergency Planning. *Government of Ireland*. October 15, 2024. URL: <https://www.gov.ie/en/campaigns/624e4-emergency-planning/?referrer=https://www.gov.ie/en/organisation/ec39cf-office-of-emergency-planning/>
9. Be Winter Ready. *Government of Ireland*. 2024. URL: <https://www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/310769/715a72c9-25ae-4403-8720-4e8504cb9733.pdf#page=null>
10. Report of the Commission on the Defence Forces. *Government of Ireland*. February 9, 2022. URL: <https://www.gov.ie/en/publication/eb4c0-report-of-the-commission-on-defence-forces/?referrer=https://www.gov.ie/en/publication/ec5e3-report-of-the-commission-on-the-defence-forces/>
11. Detailed Implementation Plan for the Report of the Commission on the Defence Forces 2023. Department of Defence of Ireland. June 19, 2024. URL: <https://www.gov.ie/en/publication/3c81f-detailed-implementation-plan-for-the-report-of-the-commission-on-the-defence-forces-2023/>
12. Ireland – Foreign and Security Policy. *Global Security*. April 9, 2024. URL: <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/ie-policy.htm>
13. Rees N., O'Brennan J. The Dual Crisis in Irish Foreign Policy: The Economic Crash and Brexit in a Volatile European Landscape. *Irish Political Studies*. 2019. Vol. 34 (4). P. 595–614. URL: <https://doi.org/10.1080/07907184.2019.1669563>
14. Burgess N. One Hundred Years of Irish Foreign Policy: Looking Back, Looking Forwards." *Irish Studies in International Affairs*. 2019. Vol. 30 (1). P. 5–11. URL: <https://doi.org/10.1353/isia.2019.0015>
15. Toje A. The European Union as a Small Power. *JCMS: Journal of Common Market Studies*. Vol. 49 (1). 2011, P. 43–60. URL: <https://asletoje.no/wp-content/uploads/2021/07/The-EU-as-a-small-power.pdf>
16. Geary M. J. Irish Foreign Policy and European Political Cooperation from Membership to Maastricht / In Haakon A. Ikononou, Aurélie Andry, Rebekka Byberg (Eds.). *European Enlargement across Rounds and beyond Borders*. London : Routledge, 2017. P. 99–112. URL: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315460017-6/irish-foreign-policy-european-political-cooperation-membership-maastricht-michael-geary>
17. Laffan B., O'Mahony J. *Ireland and the European Union*. Basingstoke : Palgrave, 2008.
18. Tonra B. Denmark and Ireland. / In I. Manners and R. Whitman (Eds.). *The Foreign Policies of the European Union Member States*. Manchester: Manchester University Press, 2000. P. 224–242.

19. Devine K. Irish Political Parties' Attitudes Towards Neutrality and the Evolution of the EU's Foreign, Security and Defence Policies. *Irish Political Studies*. 2009. Vol. 24 (4). P. 467–490. URL: <https://doi.org/10.1080/07907180903274776>.
20. Tonra B. The Europeanisation of Irish Foreign Affairs. *Irish Studies in International Affairs*. 1999. Vol. 10. P. 149–165.
21. Alecu de Flers N. *EU Foreign Policy and the Europeanization of Neutral States: Comparing Irish and Austrian Foreign Policy*. London : Routledge, 2011.
22. Irish Government. *White Paper on Defence*. Dublin: Government Publications, 2015.
23. Murphy M. C. Coping with an EU and Domestic Crisis: Ireland's Approach to Brexit. *Journal of Contemporary European Studies*. 2022. Vol. 31(3). P. 590–602. URL: <https://doi.org/10.1080/14782804.2022.2141210>
24. Tonra B. Europeanization. / In K. E. Jorgensen, A. K. Aarstad, E. Drieskens, K. Laatikainen, and B. Tonra (Eds.). *The Sage Handbook of European Foreign Policy*. P. 182–195. London : Sage, 2015.
25. O'Keefe C. Ireland 'obliged' to build naval capacity to protect underwater cables and pipelines. *Irish Examiner*. October 4, 2022.
26. Bueger C., Liebetrau T. Critical maritime infrastructure protection: what's the trouble? *Marine policy*. 2023. Vol. 155. P. 1–8.
27. Bueger C., Liebetrau T. Protecting hidden infrastructure: The security politics of the global submarine data cable network. *Contemporary Security Policy*. 2021. Vol. 42(3). P. 391–413. URL: <https://doi.org/10.1080/13523260.2021.1907129>
28. Review of the security of energy supply of Ireland's Electricity and natural gas systems consultation. *Department of the Environment, Climate, and Communications (DECC)*. April 2023. URL: <https://www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/276439/f873e1db-f5a6-4253-a53f-42638c9c8449.pdf>
29. Killeen M. Ireland, and Iceland linked through new subsea telecoms cable. EURACTIV.com, November 14, 2022. URL: <https://www.euractiv.com/section/politics/news/ireland-and-iceland-linked-through-new-subsea-telecoms-cable/>
30. Maritime Jurisdiction. *Houses of the Oireachtas. Dáil Éireann debate*. October 6, 2022. URL: <https://www.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/2022-10-06/>
31. Drea E. Ireland is Europe's weakest link. *Foreign Policy*. November 8, 2022.
32. White Paper on Defence Update. *Government of Ireland*. December 12, 2019. URL: <https://www.gov.ie/en/publication/a519cf-white-paper-on-defence-update-2019/>
33. Strategic Emergency Management Guideline 3 (Version 2) – Critical Infrastructure Resilience. *Government of Ireland*. 2020. URL: <https://www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/90683/7d83e-da8-4ff1-4a42-9c22-2d614c8a2d28.pdf>
34. McCabe R., Flynn B. Under the radar: Ireland, maritime security capacity, and the governance of subsea infrastructure. *European Security*. Vol. 33(2). P. 324–344. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09662839.2023.2248001>
35. Patalano A. Unseen but vital: Britain and undersea security. *Council on Geostrategy*. March 10, 2023. URL: <https://www.geostrategy.org.uk/britains-world/unseen-but-vital-britain-and-undersea-security/>
36. Wigell M. Hybrid interference as a wedge strategy: a theory of external interference in liberal democracy. *International Affairs*. 2019. Vol. 95(2). P. 255–275. URL: <https://doi.org/10.1093/ia/iiz018>
37. Defence Forces Review 2019. *University College Dublin*. December 5, 2019. URL: <https://www.military.ie/en/public-information/publications/defence-forces-review/df-review-2019.pdf>
38. Leahy P. Irish neutrality needs to 'evolve' in response to Ukraine war, Taoiseach says. *The Irish Times*. April 10, 2022. URL: <https://www.irishtimes.com/news/politics/irish-neutrality-needs-to-evolve-in-response-to-ukraine-war-taoiseach-says-1.4849479>
39. McNamara E. Evolving Irish Neutrality: Military Opportunities and Political Obstacles. *The Royal United Services Institute (RUSI)*. July 15, 2022. URL: <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/evolving-irish-neutrality-military-opportunities-and-political-obstacles>
40. Defence Policy Review. *Government of Ireland*. 2024. URL: <https://www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/300417/bef2a6de-42ad-4af3-a6ae-73d1ef917704.pdf#page=null>